

## DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Bf.II.312/2014/7.sz.

A Debreceni Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Debrecenben, a 2014. szeptember 17. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta és kihirdette a következő

### í t é l e t e t :

A különösen nagy értékre, folytatólagosan, üzletszerűen elkövetett sikkasztás büntette és más bűncselekmények miatt ellen indult büntetőügyben a Debreceni Törvényszék 2014. január 10. napján kihirdetett 6.B.609/2012/69. számú ítéletét megváltoztatja a következők szerint.

vádolt vonatkozásában 211.123.730 (kettőszáztizenegymillió-egyszázhuszontháromezer-hétszázharminc) forint összegben vagyonekobjást rendel el.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A másodfokú eljárásban 5.080 (ötezer-nyolcvan) forint - a vádlottat terhelő - bűnügyi költség merült fel.

### Indokolás:

Az ügyben a hatályon kívül helyezés folytán megismételt eljárásban elsőfokú bíróságként ítélező Debreceni Törvényszék 2014. január 10. napján kihirdetett 6.B.609/2012/69. sorszámú ítéletével vádlottat bűnösnek mondta ki 1 rendbeli folytatólagosan elkövetett csalás büntetében (1978. évi IV. törvény 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, (6) bekezdés b) pont), 3 rendbeli folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétségében (1978. évi IV. törvény 276. §), 1 rendbeli sikkasztás büntetében (1978. évi IV. törvény 317. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, (7) bekezdés b) pont), valamint 1 rendbeli sikkasztás büntetében (1978. évi IV. törvény 317. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, (5) bekezdés b) pont), ezért - halmazati büntetésül - mint különös visszaesőt 7 év börtönbüntetésre és 7 év közügyektől eltiltásra ítélte, megállapítva, hogy a vádlott nem bocsátható feltételes szabadságra. Érdemben elbírált a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal magánfél által bejelentett polgári jogi igényt, döntve annak illetékvonzatáról és rendelkezett az eljárás során felmerült bűnjelekről. Ezen felül a vádlottat 488.464 Ft bűnügyi költség megfizetésére kötelezte, míg megállapította, hogy 55.705 Ft az állam terhén marad.

Az első fokú ítélet ellen vádlott és védője jelentettek be fellebbezést a II. számú tényállással megállapított sikkasztás bűntette tekintetében felmentés, míg egyebekben a büntetés enyhítése érdekében. Az ügyész tudomásul vette a határozatot.

A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség Bf.283/2012/5-I. számú átiratában a védelmi perorvoslatokat alaptalannak találta. Észrevétele szerint az elsőfokú bíróság a perrendi szabályok betartásával, a rendelkezésre álló bizonyítékok értékelését követően megalapozott tényállást állapított meg, mely alapján okszerűen következtetett a terhelt bűnösségére, egyben védekezését is teljes körben vizsgálta. A törvényszék helytállóan minősítette a vádlott terhére rótt valamennyi bűncselekményt, s kizárólag a II. számú tényállással megállapított sikkasztási cselekmény tekintetében tartotta szükségesnek a jogi indokolás kiegészítését, mivel álláspontja szerint e bűncselekményt nem az elsőfokú bíróság által hivatkozott „sajátjaként rendelkezik” fordulattal követte el, hanem a rábízott idegen dolog jogtalan eltulajdonításával. A Btk. 2. §-a tekintetében már osztotta a törvényszék által megjelölt indokokat, és egyetértett a büntetés kiszabásánál irányadó enyhítő és súlyosító körülményekkel is. Ezért a vádlottal szemben alkalmazott joghátrányt törvényesnek találta, a büntetés további enyhítésére nem látott alapot. Álláspontja szerint ugyanakkor az elsőfokú bíróság tévesen utasította el a II. számú tényállás alatti cselekmény miatt előterjesztett vagyonek Kobzás elrendelésére irányuló ügyési indítványt, mivel polgári jogi igényt érdemben a I. számú tényállással kapcsolatosan ítélt meg a magánfélként valóban fellépő sértett részére. Miután a vagyonek Kobzás alkalmazása nem esik súlyosítási tilalom alá, így arra tett indítványt, hogy az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatva vádlottal szemben vagyonek Kobzást alkalmazzon a jogi indokok kiegészítése, illetőleg pontosítása mellett, egyebekben pedig a határozatot hagyja helyben.

A bejelentett védelmi fellebbezések folytán az ítéltábla a Be. 361. § (1) bekezdése szerint nyilvános ülést tartott, melyen a vádlott védője lényegében az elsőfokú bíróság előtt kifejtett védőbeszédében megfogalmazott indokai szerint elsődlegesen védence felmentése mellett foglalt állást, másodsorban pedig az első fokon kiszabott szabadságvesztés eltúlzott volta miatt az enyhítése mellett érvelt.

A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség képviselője az írásban kifejtett indokok alapján a jogorvoslatot változatlanul alaptalannak jellemezte mindkét irányban, álláspontja szerint az elsőfokú határozat megváltoztatása mindössze a vagyonek Kobzással kapcsolatosan, illetve a II. számú tényállás alatti jogi indokolás kiegészítésével szükséges.

A perorvoslatok folytán az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét és az azt megelőző eljárást a Be. 348. § (1) bekezdése alapján teljes terjedelemben bírálta felül. Az ítélet tényállásának megalapozottságára, a bűnösség megállapítására, a bűncselekmények minősítésére, a büntetés kiszabására vonatkozó rendelkezéseket arra tekintet nélkül bírálta felül, hogy ki, milyen okból fellebbezett. A revízió elvének szem előtt tartásával ellenőrizte, hogy az elsőfokú bíróság megtartotta-e az eljárási szabályokat és vizsgálta az ítélet megalapozottságát is. Ennek során nem észlelt a Be. 373. § (1) bekezdés II. pontjában felsorolt olyan (ún. abszolút) eljárási szabálysértést, amely az ítélet hatályon kívül helyezését indokolná, de egyéb, az ítélet megalapozottságát és az eljárás törvényességét befolyásoló más (Be. 375. § (1) bekezdés) eljárási szabálysértés sem valósult meg.

Kisebbségi eljárás szabálysértésre viszont sor került, hiszen az elsőfokú bíróság annyiban eltért a perrendi szabályoktól, hogy a tanúk egy részét még a megismételt eljárásban is figyelmeztette a mentő körülmény elhallgatásának törvényi következményeire. Ez volt tetten érhető az ügyben írásbeli vallomást előterjesztő illetve tanúk esetében (50-53. sorszámok közötti utóiratokkal szerelten), akik 2013. július 22.-augusztus 1. napjai között nyújtották be vallomásaikat a törvényszék 2013. június 28. napján megtett felhívásának, s az abban rögzített, a tanúvallomásra vonatkozó figyelmeztetéseknek megfelelően.

A 2013. szeptember 20. napján megtartott folytatólagos tárgyaláson is ez az eljárási hiba érhető tetten (61. számú jegyzőkönyv szerint), holott a Be. 85. § (3) bekezdése ekkor már évekre visszamenőleg nem tartalmazott kötelező előírást a mentő körülmény elhallgatásának anyagi jog szerinti törvényi következményeire, lévén a jogszabály 2010. évi CLXXXIII. törvény 134. §-a alapján eszközölt módosítására figyelemmel a mentő körülmény elhallgatásának következményeire 2011. március 1. napjáig kellett külön figyelmeztetni a tanúkat. A törvényszék részéről alkalmazott formula egy része szükségtelen volt, mely azonban nem befolyásolta lényegesen a bizonyítás törvényességét, hiszen a jelzett időszakban hatályos Be. 85. § (3) bekezdése szerint megkövetelt figyelmeztetés is megtételre került.

Az ítélet tábla a felülbírálat során megállapította, hogy az elsőfokú bíróság ügyfelderítési kötelezettségének messzemenőig eleget tett, igen széles körben vett fel bizonyítást és a hatályon kívül helyezés folytán a Be. 378. § (1) bekezdése szerint megfogalmazott másodfokú iránymutatásokat is mindenben szem előtt tartotta. Ítéletének tényállása túlnyomórészt megalapozott, azonban a Be. 351. § (1) bekezdés b/ és c/ pontjai szerinti kisebb megalapozatlanság rögzíthető annak hiányossága és iratellenessége miatt. Az első fokú ítéletben megállapított tényállást a Be. 352. § (1) bekezdése alkalmazásával az iratok alapján szükséges helyesbíteni, illetve kiegészíteni a következők szerint:

- vádlott nőtlen családi állapotú, de élettársi kapcsolatban él, egy kiskorú gyermeke van. Legmagasabb iskolai végzettsége középiskolai érettségi, általános gépszerelő szakképzettséggel rendelkezik. Vagyontalan. Katona volt, honvédként szerelt le.
- A vádlottat mind a Debreceni Városi Bíróság 65.B.1370/2007/68. számú, mind a Hódmezővásárhelyi Városi Bíróság 4.B.325/2007/16. számú ítéletével - mely utóbbi a Csongrád Megyei Bíróság 3.Bf.474/2010/10. számú határozatával emelkedett jogerőre - helyesen jelentős kárt okozó, üzletszerűen elkövetett csalás büntette miatt ítélte el.
- A Hódmezővásárhelyi Városi Bíróság 3.Bk.3/2011/8. számú és a Csongrád Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság 1.Bkf.277/2011/2. számú határozataival összbüntetésbe foglalt alapítéletek közül a Békési Városi Bíróság helyesen 5.B.1681/2006/39. szám, míg a Debreceni Városi Bíróság helyesen 20.B.372/2008/28. szám alatt hozott ügydöntő határozatot.
- A Debreceni Városi Bíróság 64.B.878/2010/9. számú ítéletével valójában a Debreceni Városi Bíróság 64.B.1027/2007/6. számú ítéletével jogerősen kiszabott felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtásáról rendelkezett.
- A Debreceni Városi Bíróság 2012. május 23. napján jogerős 37.B.1951/2011/19. számú ítéletével a terheltet az adóbevétel jelentős mértékben csökkentő, folytatólagosan elkövetett adócsalás büntette miatt ítélte el.

- A Szolnoki Városi Bíróság 2009. január 22. napján jogerőre emelkedett ítéletének száma 9.B.1013/2008/11., melyben terhelttel, mint visszaesővel szemben szabott ki halmazati büntetést.
- A Debreceni Városi Bíróság 64.B.404/2007/30. számú ítéletével elbírált bűncselekmények elkövetési ideje kiegészítendő 2006. január 9. napjával, míg a vádlott a Debreceni Városi Bíróság 59.B.2574/2008/7. számú jogerős határozata szerinti bűncselekményt valójában 2007. március 2. napján követte el.
- Ezen túlmenően az ítélet tábla az első fokú ítélet II. számú tényállásával kapcsolatban a 18. oldal (2) bekezdésében foglaltakat azzal pontosítja, hogy vádlott a Kft. tulajdonát képező kukorica értékesítéséből befolyt vételárat saját megélhetésére és más ismeretlen célra fordította, így a Kft. sértettnek rendszeres haszonszerzésre törekedve 211.134.730 Ft összegű kárt okozott.
- Ugyanígy igényel pontosítást az ítélet 18. oldal (6) bekezdése a III. számú tényállás körében, mely szerint a vádlott a Kft. pénzforgalmi folyószámlájáról 2008. szeptember 9. és 24. napjai között felvett 384.400 Ft-ot is felélte.

A csatolt előéleti iratok, határozat kiadmányok, valamint az alapeljárás során felvett bizonyítás adatainak figyelembe vételével fentiek szerinti kiegészítéssel, illetve a nyilvánvaló elírások helyesbítésével a tényállás már teljes mértékben megalapozott, mentes a Be. 351. § (2) bekezdésében felsorolt hiányosságoktól, ezért a Be. 352. § (2) bekezdése szerint a másodfokú eljárásban irányadónak tekinthető.

A törvényszék az ügy helyes eldöntése szempontjából lényeges bizonyítékokat megvizsgálta, és azokat okszerűen, a logika szigorú szabályai szerint helyesen értékelte. Vizsgálta a vádlott vallomását, a releváns tanúvallomásokat és a számos okirati bizonyítékot. Közülük a vádat támogatók, különösen részbeni beismerő vallomása, tanúk vallomásai, az elsőfokú bíróság által értékelt okiratok, valamint a vádlott tetten ért magatartásából levont első bírói következtetés megerősíti egymást, szinergiájuk egyértelmű. Az elsőfokú bíróság bizonyíték értékelő tevékenysége tehát mindenben megfelel a formál logika törvényszerűségeinek, s emellett perrendszerű is.

Kiemeli az ítélet tábla, hogy a tényállás megállapításának kötelezettsége az elsőfokú bíróságot terheli, ténybírósnak ekként a bizonyítási eljárást lefolytató elsőfokú bíróság minősül. A bizonyítékok iratszerű és logikus, hibamentes értékelése esetén a másodfokú bíróság nem is állapíthat meg eltérő tényállást. Az eltérő tényállás megállapítására irányuló védelmi fellebbezés ily módon eredményre nem vezethetett, tekintettel arra is, hogy a bizonyítékok értékelésén keresztül támadja a megalapozott tényállást, melynek helyessége esetén a másodfokú perben eltérő tények megállapítására, a bizonyítékok felülmérlegelésére nincs perjogi lehetőség (Be. 351-352. §).

Összességében az elsőfokú bíróság törvényesen vont következtetést a vádlott bűnösségére, de a vagyon elleni bűncselekmények közül mind a II., mind a III. számú tényállás szerinti sikkasztások tekintetében helytelen megállapításokat tett az elkövetési magatartás törvény szerinti meghatározását illetően.

Az ítéltábla megalapozottnak találta a fellebbviteli főügyészség részéről előterjesztetteket azzal kapcsolatosan, hogy vádlott a Kft. tulajdonában álló 3385,92 tonna intervenció gabonát nem a tárolásra szerződött fél, azaz a Kft. nevében, hanem egy másik cége, nevezetesen a Kft. nevében értékesítette, hiszen a termékértékesítési szerződéseket kivétel nélkül utóbbi gazdasági társaság kötötte meg, melynek képviselőre jogosult ügyvezetője a vádlott volt. A Kft. azonban egyáltalán nem állt jogviszonyban az intervenció gabona tárolására kezdetben szerződő Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatallal, de ezt követően a Kft.-vel sem. A terhelt a gabona kereskedelmi forgalomban történő értékesítésével az addig létező tulajdoni állapotot véglegesen megszüntette, mely a vagyon tényleges uralomba vételét eredményezte, ez pedig fogalmilag annak bűnös úton való megszerzését jelenti.

A III. számú tényállásrészben rögzítettek alapján az is egyértelmű, hogy vádlott a Kft. vagyonából vette magához a 384.400 Ft-ot, amely rábízott idegen dolog volt, hiszen a gazdasági társaság üzletvezetésére jogosult tagjaként tette ezt. A felvett összeget azonban nem a Kft. érdekében és céljaira használta fel, hanem feltárt anyagi és megélhetési körülményei miatt, általa is elismerten saját megélhetésére fordította (7.B.665/2011/56. számú jegyzőkönyv 4. oldal negyedik bekezdés).

Az ítélezési gyakorlat töretlen abban, hogy a sikkasztás bűncselekménye esetén a sajátjaként rendelkezés a tulajdont megillető jogosultságok időleges, jogellenes elvonása. Ebben az esetben az elkövető a rábízott dologra nézve - a tulajdonjog végleges elvonásának szándékát nélkülöző - olyan, egyébként csak a tulajdonost megillető rendelkezést tesz, ami a tulajdonos rendelkezési jogát csak bizonyos ideig sérti. E szerint sajátjaként rendelkezés például a dolog birtokának időleges jogosulatlan átengedése, a dolog zálogba adása vagy másként való megterhelése.

Azokban az esetekben, amikor az elkövető a rábízott idegen dologról - a tulajdon végleges elvonásának szándékával - akként rendelkezik, hogy ezzel a tulajdonos a dolog feletti uralmát végérvényesen elveszíti, a sikkasztás jogtalan eltulajdonítással valósul meg (BH2000. 47., BH2009. 100, BH2012. 146). Következésképp mind a II., mind a III. tényállás szerint jellemzett cselekmény jogtalan eltulajdonítással megvalósított sikkasztás bűntetteként értékelendő.

Az elsőfokú bíróság döntése meghozatala során a hatályszabályok vizsgálatára is figyelemmel volt, majd úgy találta, hogy a Btk. 2. § fő előírásai alapján az elkövetéskori büntető törvényt alkalmazza. Az ítéltábla a másodfokú eljárás során szintén elemezte az általános és különös részi szabályokat, s noha megállapította, hogy a III. számú tényállás szerint elkövetett sikkasztás büntette a bűncselekmény elkövetési értékére figyelemmel enyhébben büntetendő a jelenlegi szabályozás szerint (3 évig terjedő szabadságvesztés, szemben az 1978. évi IV. törvény szerinti 1 évtől 5 évig terjedő fenyegetettséggel), ám a törvényszék részéről is hivatkozott úgynevezett középértékű büntetés kiszabási szempontok miatt ennek a jelentősége elvész, különös tekintettel a mindkét törvényben azonosan szabályozott halmazati büntetés kiszabási szempontokra. Ezen felül terhelt nem bocsátható feltételes szabadságra, tehát jelen esetben a Kúria 4/2013 (X. 15.) számú BK véleménye sem tekinthető érdemben irányadónak. Ily módon az ítéltábla is úgy ítélte

meg, hogy összehatásaiban az elkövetés idején hatályban volt anyagi jogi szabályozás valóban enyhébbnek tekinthető a vádlott számára (BH2005. 377, BH2014. 129).

Mindezeket összegezve tehát az elsőfokú bíróság törvényesen vont következtetést vádlott bűnösségére és a cselekmények jogi minősítései is helyesek.

A büntetés kiszabása során irányadó körülményeket a törvényszék alapvetően feltárta, melyek azonban az ítéletábra által eszközölt tényállás kiegészítés ismeretében érdemelnek pontosítást. További enyhítő körülményként értékelendő, hogy a vádlottat egy eltartásra szoruló hozzátartozóját illetően terheli gondoskodási kötelezettség, ellenben a cselekmények kettőnél több halmazata további nyomatékos súlyosító körülményként jelentkezik. A vádlott büntetettsége való utalás pedig annyiban helyesbítendő, hogy különös visszaesői minőségét megalapozó elítélésén túlmenő büntetettsége hat súlyosítóként.

A vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés és mellékbüntetés mértéke viszont ezzel együtt is igazodik a cselekmény súlyához és társadalomra veszélyességéhez, a halmazati büntetéskiszabási szempontok miatt irányadó büntetési tételkeret ismeretében inkább enyhének tekinthető, így értelemszerűen az enyhítésre irányuló védelmi jogorvoslati kérelem sem foghatott helyt.

A jelen másodfokú határozatban rögzített vagyonek Kobzás szükségessége felől a fellebbviteli főügyészség álláspontját osztotta az ítéletábra, melyről a II. számú tényállásban jellemzett cselekménynél az elsőfokú bíróság a törvény kötelező előírása ellenére nem rendelkezett. Az 1978. évi IV. törvény 77/B. § (1) bekezdés a) pontja értelmében ugyanis vagyonek Kobzást kell elrendelni arra a bűncselekmény elkövetéséből eredő vagyona, melyet az elkövető a bűncselekmény elkövetése során vagy azzal összefüggésben szerzett. E szabály alkalmazása kötelező és nem akadályozza az, hogy a bűncselekmény elkövetéséből szerzett vagyona már nincs meg, mert azt az elkövető felélte vagy más személynek bocsátotta rendelkezésre. A vagyonek Kobzás célja a bűnös úton elért vagyongyarapodás elvonása, mivel a bűncselekmény nem képezheti sem gazdagodásnak, sem újabb bűncselekmény elkövetésének anyagi alapját, ám annak sincs jelentősége, hogy az elkövetőnek van-e bármilyen vagyona (BH2009. 133.).

Az elsőfokú bíróság a 69/2008. BK vélemény II/1. pontjában foglaltakat szem előtt tartva az MVH által bejelentett polgári jogi igényről érdemben határozott, ezért nem rendelkezett vagyonek Kobzás felől. E döntés a I. számú tényállás szerinti csalás büntette tárgyában valóban helytálló. A terhelt bűnös úton elért vagyongyarapodása ugyanakkor a polgári jogi igény megítélésével nem merülhetett ki, tekintettel a II. számú tényállással megvalósított sikkasztás büntetettével összefüggésben jogtalanul eltulajdonított intervenció gabona megállapítható elkövetési értékére, hiszen e bűncselekmény sértettje a Kft. volt, mely gazdasági társaság a büntetőeljárás során nem érvényesített polgári jogi igényt. Következésképp a rendelkező részben megállapított összeg erejéig a vagyonek Kobzás szükségszerűen elrendelhető volt. Ezzel kapcsolatosan indokolt utalni arra, hogy fenti intézkedés másodfokon történő elrendelése a Be. 354. § (5) bekezdése alapján nem esik súlyosítási tilalom alá.

Helyes és törvényes döntés született a feltételes szabadságra bocsátás kizárása, a polgári jogi igény érdemi elbírálása, az ezzel összefüggésben felmerült illeték fizetési kötelezettség tárgyában, valamint a bűnjeleket és a bűnügyi költséget érintően is.

Mindezekre figyelemmel a Debreceni Ítéltábla a Debreceni Törvényszék ítéletét a Be. 372. § (1) bekezdése alapján a jelzett körben megváltoztatta, míg helyes rendelkezéseit a Be. 371. § (1) bekezdésére utalással helybenhagyta.

A másodfokú eljárásban felmerült bűnügyi költségről a Be. 381. § (1) bekezdése alapján történt rendelkezés.

Debrecen, 2014. szeptember 17.

|                     |                   |                   |
|---------------------|-------------------|-------------------|
| Dr. Elek Balázs sk. | . Bakó József sk. | . Háger Tamás sk. |
| a tanács elnöke     | előadó bíró       | bíró              |

ZÁRADÉK: A Debreceni Törvényszék 6.B.609/2012/69. számú ítélete a másodfokú határozatban írt változtatással a mai napon jogerőre emelkedett és végrehajthatóvá vált.

Debrecen, 2014. szeptember 17.

Dr. Elek Balázs sk.  
a tanács elnöke

A kiadmány hitelül:

Kiadó.